

כל האמור הוא כשמדובר בקרבן מנחה של ישראל; אבל אם מביא המנחה הוא כהן – נאמר "וכל מנחת כהן כליל תהיה, לא תאכל"³⁸.

ובעבודת ה': הכהן רומז לאדם שכל זמנו מוקדש לעבודת הבורא (כדברי הרמב"ם³⁹: "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה', לשרתו ולעובדו.. הרי זה נתקדש קודש קדשים"); ולכן קרבן המנחה שלו מוקטר כליל על המזבח ואינו נאכל, שכן הוא אינו עוסק בענייני העולם כלל, אלא כל זמנו קודש לתורה ולתפילה.

(רשימות" חוברת יג וחוברת קלד)

יג

זֶה קֶרְבַּן אֱהָרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשַׁח אֹתוֹ
עֲשִׂירֵת הָאִפָּה סֵלֶת מְנַחָה תָּמִיד (ו, יג)

"מיום שנמשח מביא עשירית האיפה עד עולם. או אינו אומר 'ביום המשח אותו', אלא ביום שנמשח מביא עשירית האיפה ומפסיק? תלמוד לומר: 'מנחה תמיד'. הא מה אני מקיים 'ביום המשח אותו'? ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם" (תורת כהנים)

סיום דברי המדרש - "הא מה אני מקיים 'ביום המשח אותו'? ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם" – הוא לכאורה תמוה⁴⁰: כיצד מוסבר כאן הצורך במלים "ביום המשח אותו" – והרי גם ללא מלים אלה מובן שהבאת המנחה היא החל מיום משיחתו של הכהן הגדול ולא קודם לכן?!

ויש לומר, שבכך בא הכתוב להגדיר את מהותו של קרבן זה – מנחת החביתין שהכהן הגדול מביא בכל יום:

38. לקמן פסוק טז.

39. סוף הלכות שמיטה ויובל.

40. וראה השקלא וטריא בארוכה במפרשי התורת כהנים. ופירושם לכאורה דוחק.

הסיבה לכך שהכהן הגדול חייב להביא מנחה בכל יום הוא משום שמשחתו לכהונה גדולה מתחדשת בכל יום, ולכן עליו להביא בכל יום קרבן, כמו ביום המשיחה עצמו. וזהו פירוש דברי המדרש "ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם": כל יום ויום נחשב עבור הכהן הגדול כ"יום המשח אותו", ולכן מוטל עליו בכל יום מחדש⁴¹ החיוב להביא קרבן⁴².

ולפי זה נמצא, שמנחת החביתין היא בעצם סוג של מנחת חינוך⁴³ (המנחה המוטלת על כל כהן ביום כניסתו לכהונה, ועל הכהן הגדול ביום משיחתו לכהונה גדולה) – שכן כל יום נחשב עבור הכהן הגדול כאילו בו ביום נמשח לכהונה גדולה⁴⁴.

לפי הסבר זה – יש לבאר מחלוקת בין הבבלי לירושלמי, בעניין כהן שהתחנך לראשונה לכהונה, ומיד נמשח לכהונה גדולה ("בו ביום שנתקרב תחילה - בו ביום נתמנה להיות כהן גדול"): בירושלמי⁴⁵ מצינו שעליו להביא שתי מנחות⁴⁶, ואילו בבבלי⁴⁷ נפסק שעליו להביא שלוש מנחות.

-
41. ראה גם אנציקלופדיה תלמודית ערך חביתין (ח"ב ע' תקנד). וש"נ.
42. הסבר זה תואם גם את המבואר בתורת החסידות (לקוטי תורה פרשתנו ח, ב), שהסיבה לכך שנאמר "ביום המשח אותו" (ולא "מיום המשח אותו") היא משום ש"על ידי זה יהיה בכל יום ויום עד עולם גילוי בחינת ומדרגת 'יום המשח אותו'.. מנחה תמיד, דהיינו עד עולם, ואף-על-פי-כן הוא בחינת 'ביום המשח אותו'".
43. וכן משמע מדברי התורה כהנים לקמן (פסוק יד), המשווה בין שתי המנחות ("יכול מה אהרן מביא בכל יום אף בניו מביאים בכל יום.. יכול מה אהרן דוחה את השבת ואת הטומאה אף בניו יהיו מביאים ודוחים את השבת ואת הטומאה"), עד כדי צורך בלימוד מיוחד כדי לבטל השוואה זו.
- וראה רמב"ם הלכות כלי המקדש פ"ה הי"ז, שדרך עשייתן של שתי המנחות היא זהה (וראה שם במשנה למלך ועוד).
44. ולפי זה נמצא, שאסור לכתחילה לכהן הגדול לעבוד עבורה במקדש לפני הבאת מנחת החביתין, כשם שאסור לכהן לעבוד במקדש לפני הבאת מנחת החינוך. ואכן, כך מפורש במאירי (שקלים פ"ז מ"ג): "ואם עבר כהן גדול ועבד קודם שיקריב מנחת חביתיו שבכל יום, עבודתו מכל מקום כשרה. והוא הדין לכהן הדיוט ביום חינוכו".
45. שקלים פ"ז ה"ג.
46. אלא שיש מפרשים שמסקנת הירושלמי אינה כן. וראה בנושאי כלי הרמב"ם שם.
47. מנחות עח, א. וכן פסק הרמב"ם שם.

ויש לומר, שמחלוקת זו תלויה בהסבר האמור לעיל:

שיטת הירושלמי היא כדעת ה"תורת כהנים", שמנחת החביתין היא בגדר מנחת החינוך של הכהן הגדול ("ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם"). ולכן עליו להביא שתי מנחות בלבד – מנחת חינוך ככהן הדיוט, ומנחת חביתין המשמשת כמנחת חינוך לכהונה גדולה.

לדעת הבבלי, לעומת זאת, מנחת החביתין היא חיוב עצמאי, מעין "קרבת תמיד" של הכהן הגדול, שאינו קשור למנחת החינוך; ולכן עליו להביא את כל שלוש המנחות: האחת – מנחת חינוך ככהן הדיוט, השנייה – מנחת חינוך לרגל מינויו לכהן גדול, והשלישית – מנחת החביתין, כבכל יום.

(לקוטי שיחות חכ"ב ע' 27 ואילך)

יד

וְהִכְהִין הַמְּשִׁיחַ תַּחְתּוֹ מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק עוֹלָם (ו', טו)

"המשיח תחתיו מבניו – המשיח מבניו תחתיו" (רש"י)

יש לתמוה⁴⁸: מה מוסיף רש"י בדבריו, שאינם אלא שינוי סדר המלים בכתוב?

ויש לבאר:

במשנה⁴⁹ מצינו מחלוקת בין רבי יהודה לרבי שמעון, ביחס למקרה שהכהן הגדול מת ועדיין לא התמנה אחר במקומו: לדעת רבי יהודה יורשי הכהן הגדול שמת חייבים בהקרבת מנחת החביתין, ואילו לדעת רבי שמעון היא באה מקופת הציבור.

בגמרא מובאת ברייתא, שבה מבסס רבי יהודה את שיטתו על כתוב

48. ראה גם במפרשים: רא"ם, גור אריה, שפתי חכמים, מהרי"ק ועוד.

49. מנחות נא. ב.